

Positieve wendingen in het Baggerdossier

Historisch perspectief

De afgelopen decennia is het baggerdossier een weerbarstig dossier gebleken. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen, die elkaar ook nog eens verstekten. Aan de ene kant vormde de complexe en rigide wet- en regelgeving een belemmerende factor. Tot eind 2007 was de toepassing van baggerspecie gebonden aan een strikte milieunormering. Via een klassenindeling (klassen 0-4) werden harde grenzen gesteld voor het gebruik van vrijkomende specie. Deze strikte normering deed weinig recht aan de werkelijke risico's van aanwezige verontreinigingen en bood daarnaast geen ruimte voor lokaal maatwerk.

Het rigide beleid ten aanzien van het hergebruik van baggerspecie heeft er op zijn minst toe bijgedragen dat er rond bagger een sterk negatief imago is ontstaan. Bagger werd op deze manier jarenlang als een (gevaarlijke) afvalstof beschouwd. Vanuit dit beeld van een afvalstof werd er vooral voor gekozen om baggerspecie te storten omdat het niet meer in zijn oorspronkelijke functie zou kunnen worden gebruikt. Het NIMBY denken (Not in my Backyard) was

een logische reactie op dit negatieve beeld: de oplossing voor vrijkomende bagger moest vooral elders worden gezocht en bij voorkeur niet in het eigen gebied. Mede door het rigide beleid en het negatieve imago, vormde de afzet van bagger lange tijd een belangrijk knelpunt. De overheid stimuleerde daarom vanaf het begin van de jaren negentig de ontwikkeling van technieken voor de verwerking van baggerspecie. Terugkijkend moeten we echter constateren dat onderzoek, verkenningen en pilots niet hebben geleid tot doorbraken. De grootschalige verwerking van baggerspecie vindt anno 2008 nog steeds niet plaats.

Veranderend perspectief

De laatste jaren is er duidelijk een trendbreuk ingezet, als het gaat om het perspectief op bagger. Door het loslaten van een sectorale benadering en de introductie van een systeemgerichte benadering heeft sediment en bagger een duidelijke plek gekregen binnen het bodemwatersysteem. De systeemgerichte benadering komt onder andere tot uiting in het Kabinetsstandpunt Waterbodem van 2005 waarin het waterbodembeleid is ondergebracht bij het

Samenvatting

Nieuwe regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de toepassing van baggerspecie in een nieuw perspectief is komen staan. De kern hiervan is dat sediment een onlosmakelijk onderdeel vormt van onze rivieren en dat sediment of bagger een waardevolle grondstof is. Dit nieuwe en positieve perspectief op bagger wordt nog eens versterkt door de kansen die er zijn om met sediment een bijdrage te leveren aan het klimaatbestendig maken van Nederland en als invulling van het nieuwe milieudenken (C2C).

waterbeleid. Baggeren krijgt in deze context een positieve connotatie, omdat het bijdraagt aan de doelstellingen op het gebied van de waterkwaliteit (conform de Kader Richtlijn Water), de waterkwantiteit (conform WB21, Waterbeheer 21-ste eeuw), de veiligheid (conform de beleidslijn Ruimte voor de Rivier) en de scheepvaart.

Ook als het gaat om de afzet van bagger is de systeembenadering verwerkt in het beleid. Sinds januari 2008 is namelijk het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) van kracht. In dit besluit staat niet meer de verontreiniging van sediment of baggerspecie centraal, maar het duurzame gebruik en beheer van het bodem- en watersysteem. Het Bbk streeft naar een meer gebiedsgerichte benadering voor de toepassing van baggerspecie waardoor niet of licht verontreinigde (droge) grondstromen en opgebaggerd sediment (natte grondstromen) binnen het beheersgebied worden toegepast voor de verbetering van de gebiedskwaliteit.

Ook de maatschappelijke 'beleving' van bagger lijkt een trendbreuk te hebben ondergaan. Verschillende projecten (waaronder 'Leven

met Bagger') hebben laten zien dat er bij stakeholders in een gebied veel begrip en een hoge mate van acceptatie is voor de afzet van gebiedseigen bagger. De belangrijkste randvoorwaarden om dit te bereiken zijn het vroegtijdig betrekken van de stakeholders, een open proces waarin het delen van kennis en informatie centraal staat en het nuttig bestemmen van de bagger (als ophoging, dijkversterking, etc).

Lonkend perspectief

Als we de lijn van het systeemdenken door-trekken ontstaan er nieuwe perspectieven voor de afzet en benutting van baggerspecie. Het door de rivieren meegevoerde sediment wordt immers steeds schoner en de beleidsmatige knelpunten voor de afzet van bagger zijn opgeruimd. In dit nieuwe perspectief vormt bagger een onmisbare grondstof die eraan kan bijdragen om de effecten van veenoxidatie, bodemdaling en zeespiegelstijging te compenseren. Bagger draagt daarmee bij aan belangrijke maatschappelijke thema's, zoals veiligheid en duurzaamheid.

Met het schoner worden van het sediment en de toenemende vraag naar grondstoffen, zal ook de maatschappelijke acceptatie verder toenemen. Sterker nog, de negatieve benadering van NIMBY zal gezien het toekomstige tekort aan sediment worden vervangen door PIMBY (Please in my Backyard).

Samenvattend kunnen we stellen dat het negatieve imago van baggerspecie langzaam lijkt te worden afgeschud. Door goede communicatie over de kwaliteit van de baggerspecie en door de baggeropgave als onderdeel van de gebiedsopgave te beschouwen komen er steeds meer

Figuur 1 Afzet van grond en bagger bij natuurbouwproject.

voorbeelden uit de praktijk waarbij blijkt dat baggerspecie zijn negatieve imago verliest en het meer en meer als een waardevolle grondstof wordt beschouwd. De ontwikkeling die met baggerspecie is doorgemaakt sluit in dat opzicht mooi aan bij het nieuwe milieudenken: Cradle to Cradle (Afval = voedsel, geïntroduceerd door Braungart & McDonough). Beschouwden we baggerspecie voorheen als een afvalstof met

alleen laagwaardige verwerkingsmogelijkheden; tegenwoordig zien we meer en meer de kansen voor het nuttig bestemmen van baggerspecie. Door baggerspecie/sediment bij voorkeur in zijn natuurlijke vorm gebruiken is bovendien sprake van een grondstof die hernieuwbaar is voor nieuwe maatschappelijke opgaven zoals klimaat-robust bouwen. ■

Figuur 2 Baggeren in uitvoering.

Figuur 3 In ere hersteld: baggerspecie voor de toepassing in terpen?

